

Mlado Jutro

Št. 41.

V Ljubljani, dne 9. oktobra

1938.

Dragi Jutrovčki!

Danes obhaja ves jugoslovenski narod žalostno obletnico smrti našega nepozabnega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Bol, ki smo jo občutili ob bridki igubi pravičnega in modrega vladarja, se v teh letih ni umirila.

Spominu ljubljenega kralja se najlepše oddolžimo s tem, da se z vso ljubeznijo in vdanostjo oklenemo njegovega sina, mladega kralja Petra II. Hkratu pa se moramo truditi, da postanemo vredni državljanj lepe in svobodne kraljevine Jugoslavije.

Slava kralju mučeniku!

Živel kralj Peter II.!

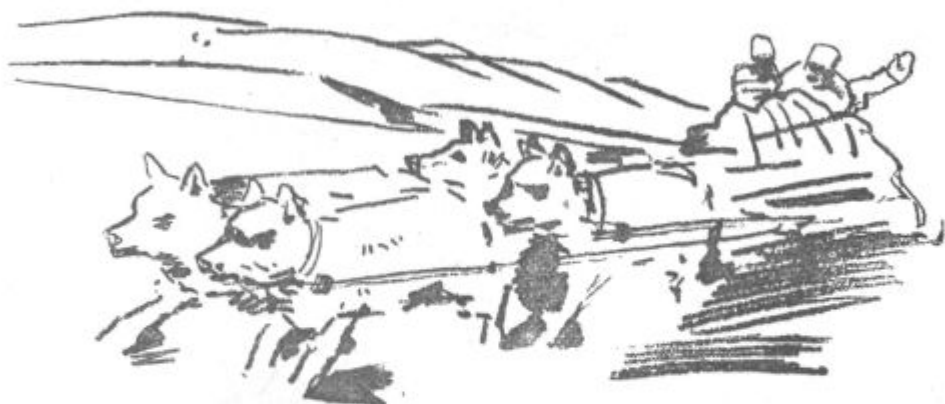
Pižmarji

(Iz knjige »ZADNJI PRERIJSKIH LOVCEV«, ki jo je napisal Zane Grey)

Uro za uro je ležal pod odejo brez možnosti, da bi spal in prisluškoval severnemu vetru. Včasih se je Rea mrmraje prebudil. Nekoč je njegova ogromna postava šinila kvišku in mrmral je neko žensko ime. Sence so od ognja sem plapolale po stenah kakor strahotne šeme, mrzle in sive, prilagojene severu. V takih časih je zahrepenel po pokrajinah na daljnem jugu, ki

Rumeni Noži. Obnašali pa so se zelo prijazno. Iz tega je bilo sklepati, da še ničesar niso vedeli o obeh lovcih. Rea je pregovoril najkrepkejšega izmed mož, da bi ju kot vodnik spremljal proti severu lovit pižmarje.

Sestnajstega aprila sta se Rea in Jones s svojimi sanmi in njun enako opremljeni vodnik odpravili preko lesketajoče planjave na pot. Pustila sta

jih je imenoval svojo domovino. Rea po več dni ni spregovoril besede. Jedel je in spal. Jones, ki se je vedno bolj sam sebi odtujeval, se je bal čudnega zankarjevega razpoloženja in ga skušal razpršiti, toda brez uspeha. Delal si je hude očitke posebno zaradi tega, ker je kot nekadilec vzel s seboj premajhno zalogo tobaka. Rea, strasten in razbrzdani kadilec, je v belih oblakih popihal vse zelišče in se nato pogreznil v mračno molčanje.

Uspeh in neuspeh

Slednjič se je zamračila tema na severu. Siva senca se je odtrgala od zemlje. Na jugu je postalo svetlejšje. Živo srebro je plezalo navzgor, a se je še obotavljalo kakor samosilnik, ki se le nerad odpove oblasti.

Pomladansko vreme pri petindvajsetih stopinjah pod ničlo! Dvanajstega aprila se je prikazala majhna četa Indijancev. Po Reovem mnenju so pripadali plemenu Psov, stranski veji Velikih Sužnjev. Bili so prav tako pisano opravljeni, zlakoni in začudeni kot

Indijancem nekaj karibujev in jih pričala, da čuvajo kožo hudi beli duhovi. Prvi dan so prehodili šestdeset milj in postavili indijanske šotore na obrežju Topničarskega jezera. Preko bele in neskončne jezerske planjave so v dveh dneh prehodili sto milj, potujoč v severno — vzhodni smeri. Nato so po enodnevnem potovanju v strogo severni smeri dospeli preko enolične, s snegom pokrite ravnine, proste vsakega grma in drevesa v kraj nenavadnih, čudovitih pritlikavih smrek. Vse so bile zelo tanke in nobena izmed njih ni bila višja od petih metrov.

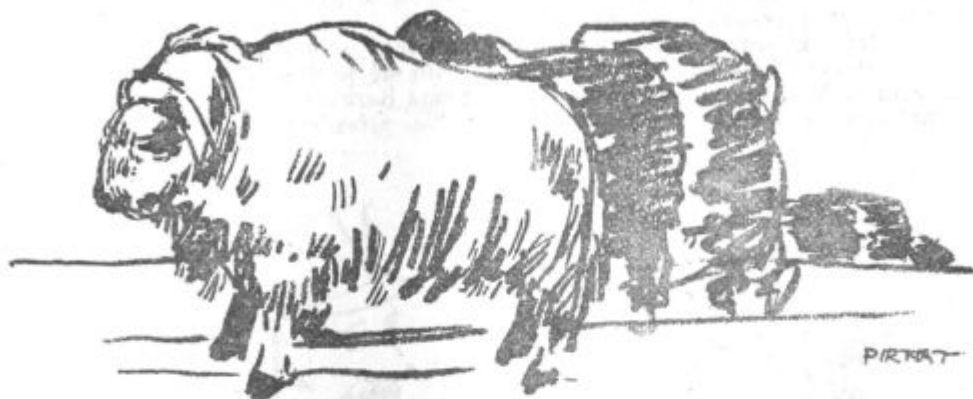
»Dithen nehila!« je rekel vodnik.

»Dežela malih palic,« je prevedel Rea.

Tu pa tam se je prikazal kak severni jelen. Mnogoštevilne lisice in zajci so bežali v gozdove, kazoč več radovednosti ko strahu. Iz daljave so bili videti vsi, tudi severni jeleni, snežnobeli, tako so se prilagodili barvi severa. Nekoč je po griču navzgor stekla čudovito lepa žival. Bila je brez madeža kakor sneg pod njenimi šapami. Slišala je velikemu psu, samo da je bila videti neskončno bolj divja.

»Ho! Ho! Tu ga imam!« je zakričal Rea in segel po svoji vinčestrovki. »Polarni volk. To so beli vragevi, ki nama bodo dali še peklenko mnogo opravka.«

lila. Ko je Jones prišel tja, je videl šest starih bikov, ki so z jeznim gošdrnjanjem kazali roge svojim mučilecem. Čeprav je bil za Jonesa ta pogled izpolnitev dolgoletnega hrepenenja,

Volk pa, kakor bi razumel, je dvignil belo, ostro začrtano glavo in zašutil. Tulenje je bilo podobno skrivnostni nadzemski tožbi. Nato se je zvil v belo snežno planjavo, kakor bi v resnici bil duh tistega sveta, iz katerega se je zdelo, da je prišel njegov klic.

V prastarem gozdu, v katerem pa je drevje mladostno izgledalo, sta se lovca preskrbela s tolikimi drvmi, kolikor so jih mogle sanke nesti. Pet dni je indijanski vodnik gonil svoje pse preko gladke skorje. Šesti dan se je okrog poldneva ustavil v neki kotanji, pokazal na sledove v snegu in zaklical:

»Ageter! Ageter! Ageter!«

Lovca sta zagledala sledove parkljev, ostro začrtane v snegu in podobne onim severnih jelenov, samo da so bili večji. Takoj so postavili šotor in izpregli pse.

Indijanec je šel s psi naprej. Rea in Jones sta mu sledila hitro drseč preko trde skorje, ne da bi se jima kje vdiral. Po preteku kratkega časa je vodnik vzdignil roko in ponovno zakričal:

»Ageter!«

V istem trenutku je izpustil pse.

Nekaj sto metrov daleč so se v kotanji premikale velike živali, podobne kuštravim, grbastim bivolom. Jones je za Reo ponovil klic in pričel teči, pri čemer je brez težave prehitel sopihajočega velikana.

Pižmarji so se psom postavili po roba. Lajajoča tolpa jih je kmalu obkrožila.

krona dolgo gojenih sanj, se je vendar obotavljal pred temi krotkimi in brezmočnimi živalmi. Veselje mu je skalilo rahlo obžalovanje.

»To je umor!« je zaklical. »Kakor če bi ovce postreljal.«

Pridrvel je Rea in kričal:

»Hitro! Rabimo sveže meso. Jaz pa hočem imeti kože.«

Točno zadeti po strelih so biki popadali.

Medtem, ko sta Rea in Indijanec hitela s psi v tabor po sani, je Jones s toplim zanimanjem preiskoval živali, ki si jih je vse življenje želel videti. Največji med njimi je bil približno eno tretjino tako velik ko bivol. Bil je rjavkasto črne barve in je sličil velikemu volnastemu kozlu. Imel je veliko in ostro oblikovano glavo ter majhne oči. Rogovi so bili na korenu široki in ploščeni. Za očmi so se bočili navzdol in nato naprej v ostre konice. Prav tako, kakor severnoameriški bizon, je imel tudi pižmar polarnih dežel kratke, zavaljane in z dolgo dlako pokrite ude. Z dlako so bili porasli tudi parklji, da mu ni drčalo na ledu. Zdelo se je, da noge niso v nikakem razmerju s telesom.

Na vsake sanke so naložili po dva pižmarja in jih pripeljali v taborišče. Za njihove izkušene roke ni bilo odiranje nikak težaven posel. Prihranili so izbrane dele mesa. Niso izgubljali časa. Nato so hitro spekli velik kos mesa. Bil je sladak in sočen, toda imel je neprijeten okus po mošku.

»Dobro rebočanje!«

Jože Grbinc:

Pastir v taž

»Kdo je tisti revni kmetič?«, pobara grof Jernej skoraj zadirčno.

»Kdo trdi, da sem reven?«, vprašuje možato Metaž. »Saj imam doma tri doline zemlje. V eni pasem živino, v drugi molzemo, v 3 spravljamo mleko in

»Kaj si posejal?« poizveduje grof Jernej.

Posejal sem pšenico.

»In ste jo dosti našeli?«, vpraša zdaj gospa Barbara.

Ne, prizadela me je nesreča. Name-

delamo sir,« ovrne pogumni pastir, ki je čul o muhah trdnega graščaka. »Pošteno mu jih bom zagodel,« se odloči fant izpod Zamboha.

»Ej, če prideláš toliko sira, pa ti je gotovo dobro,« vprašuje grof Jernej.

»Narobe!« odgovori Metaž. Nič mi ni dobro, še prav slabo mi je.

»Čemu neki,« vpraša spet graščak.

»Kaj bi mi ne bilo hudo,« toži Metaž. Skvaril se mi je ves sir.«

»Hudo je to in smiliš se mi,« sočustvuje graščak, ki ga pričjenja fantiček zanimati.

»Nikar se ti naj ne smilim. Napregel sem vole in sem preoral zemljo. Pa sem jo pognojil s sirom, s pokvarjenim sirom in zemlja je bila pognojena, kakor malokdaj,« ugane fantič Metaž.

sto pšenice so mi zresle hoje, lipa pa kostonj.

»O, to pa je bil imeniten pridelek,« se zvonko zasmjeji mlada gospodična Zlatica.

»Nisem imel dosti od tega. Ob vse drevje sem prišel.«

»Ti siromak nesrečni,« poizveduje grof. »Le kaj se ti je pripetilo?«

»Toliko čebel je priletelo na pašo, da so pogrizle drevesa do tal. Niti korenin ni več ostalo v zemlji.

»Joj, nesrečni mladenič,« ga pomiluje grofica Barbara.

»Kaj bom nesrečen,« odvrča Metaž. Čebele so se tako napasle sladkega medu, da niso mogle nikamor. Ko je posijalo sonce pa so dale čebele toliko medu, da se je v potokih valil v dolino.«

»Potem pa ti ni bilo hudo. Saj se je po tvoji zemlji cedil med tako, kakor piše sveto pismo,« dostavlja učeni graščak.

»In kam si oddal toliko medu?« vprašuje princesa Zlatica.

»Ej, kam bi... Tisti dan me je grizla lačna bolha. Škoda mi je bilo moje krvi, pa sem potisnil nadležno skokico v med in je vsega popasla. Zdaj jo imam odebeljeno žival priklenjeno za hišo in čakam, da pridejo gostje. Zaklali jo bomo in se imenitno sladkali.

prav je prišel v grad le v platneni obleki. No, Metaž, hočeš našo Zlatico za ženko?« vprašuje grof prijazno.

Metaž v zadregi nerodno kima. Gospa grofica nato pristopi k bodočemu zetu, stisne mu roko, Zlatica pa ga vpriče vseh objame.

Oj, to so rdeli od sramu in zadrege številni gostje. Jezilo jih je, da jih je posekal preprost kmečki fantič. Najbolj je grelo še viteza Antona, ki si je sam skuhal tako kašo, ker je pripeljal Metaža izpod Zamboha s seboj.

»To je navadna laž in kdor tako govori je neumen« se razjezi grof Jernej.

»Ej, pa si jo le verjel«, se brani pastir Metaž. Nak! Neumen pa menda nisem.

»Li-veš, kdo je neumen, učeni grof Jernej«, vprašuje Metaž.

»No, kdo?«, se vtakne vmes grofica Barbara, ki se je bala, da se bo njen mož preveč razburil.

»I, tisti je neumen, kdor stoji sredi Save, pa si v roke pljuje,« odvrne zgovorni Metaž.

Graščak, njegova žena Barbara in princesa Zlatica in vsa družina se ob tem imenitnem odgovoru glasno zasmeje.

»Ej, ti pastirče Metaž! Ti si pa tič!...« spozna grof Jernej, da ga je zvitorepi sobesednik spravil v koš, in se je potem sam zadržnil v nastavljenem zanko. Tak-le zet mi je všeč, pa če-

Grof Jernej je ukazal svojim možem: Zatrobite! Zeta imamo in poroka bo čimprej. Oglasile so se trobente, počili so topovi in naznanjali veseli dogodek na Ljubeku, da se bo priženil na bogati Ljubek preprost a bister pastir Metaž.

Poletna noč

Na nebu zvezde se prižigajo,
po travi pa kresnice švigajo.
Po gozdu srnica skaklja
nad mano sije lunica.

V gozdu potok žubori,
ob bregu rož ga sto krasi.
Kar mahnilo jo tja čez plan
v solnčen, zlat poletni dan!

Nada Repič, dijakinja III. razr. mešč. š.
v Kamniku

Lojze Zupanc:

Vražja pisma

Belokrajinska

Pred davnim, davnim časom je iz vasi pod goro Semenič odpeljal star poštar vrečo pisem proti daljni Metliki. V voz je bilo vpreženo staro kljuse, ki je počasi koptljalo proti belokrajinski prestolnici. Poštarju je bilo kajpa od sile dolgčas, pa si je za zabavo spotoma trobil na poštni rog...

Na Krvavčjem vrhu se približa poštnemu vozu vrag. Bil je ves polomljen in šepal je na eno nogo.

»Popelji me na svojem vozu proti Metliki,« je zaprosil rogin iz pekla starega poštarja.

»Pa naj bo,« je kar tjavdan dejal poštar in se odmaknil na sedežu ter napravil vragu prostor. Vrag je prisedel, poštar pa je kar molčal. Ker je vraga spoznal, ni hotel z njim govoriti, da bi ga le-ta za dušo ne pretental. Pač pa je nastavljal poštni rog na ustnice in se napihoval ter trobil v sončen dan...

»Lepo trobiš,« se je pričel vrag iznenađa prilizovati. »Daj še meni tvoj rog, da zatrobim.«

»Pa daj,« odgovori poštar in mu ponudi rog.

Vrag nastavi trobilo na usta in se prične napihovati in napenjati, toda glasu ni bilo in ni bilo. — — —

»Le krepko pritisni,« ga je bodril poštar. »Takšen korenjak si, da te je veselje pogledati, ni vrag, da bi ne znal zatrobiti na rog. Saj še jaz uspešno piham vanj, četudi sem že star in mi duša leze že proti grlu...«

Vraga je bilo sram, da je starec močnejši od njega in se prične znova na

vse kriplje napihovati. Toda glasu iz roga ni bilo in ga ni bilo. Jezen, da ne spravi glasu iz roga, se prične vrag napihovati s takšno silo, da so mu pričele kar solze teči po smrdljivi bradi...

»Tako, le še malo daj,« ga je bodril poštar. »Le krepko, zdaj zdaj bo iz roga planil glas.«

Toda ker vrag ni bil vajen trobiti v poštni rog, se je napihoval in napenjaval toliko časa, da se je razpočil... Zasmrdelo je po peklu — in od vraga ni ostalo drugega ko kupček dlak.

Poštar pa ne bodi len, pobere kupček dlak v poštno vrečo. In ko pride v Metliko, odda vrečo s pismi in vražjimi dlakami tamošnji gosposki. Potlej se odpelje nazaj v vas Semenič ter sporoči tamošnjemu poštarju, da je vrečo v Metliki v redu oddal. Le kaj se mu je spotoma pripetilo z vragom, to je zamolčal.

Toda gosposka v Metliki tudi ni hotela imeti vražjih dlak, ki so smrdle po peklu. In od takrat jih v svojih pisemih razpošilja — dlako po dlaki — nazaj v vas pod Semenič... Tista pisma so modre barve in nič kaj prijetna za tiste, ki jih od časa do časa dobe.

In še danes je navada, da Semičani, kadar dobe takšno pismo od gosposke iz Metlike, pravijo:

»Na, zdaj sem pa dobil vraga...«

Manko Golar:

Gode čriček

Gode, gode čriček v noč
trtam sladke sanje nosi,
mehko pesem po goricah
in med hišicami trosi.

Gode, gode Sveti Neži,
v dalji Sveti tam Trojici,
poje Bolfenku, Miklavžu,
lepi Barbari, svetnici.

Sonca prosi za gorice,
se s klopotci pogovarja,
bratec mu je mlado jutro,
sestrica je zlata zarja.

Jutrovčki pišejo

Dragi stric Matic! Nisem vedel, da si takšen nejeveren Tomaž. Pisali smo Ti, da shranjujemo vsako številko »Mladega Jutra« in da jo od prve do zadnje črke vestno prebiramo. Ti pa si mislil, da se Ti hočemo s takšnim pisanjem samo prikupiti in nas hočeš z novim natečajem preizkusiti. Članek »Mi in Balkan« je bil objavljen 23. januarja leta 1938 v 4. številki »Mladega Jutra«. In zdaj Ti odgovorim na Tvoje vprašanje: koliko prebivalcev ima Mala antanta. Po Tvojem članku ima Mala antanta 49 milijonov prebivalcev. Po zadnjih dogodkih na Češkem pa ima Češkoslovaška 4 milijonov manj prebivalcev in tako šteje danes Mala antanta 45 milijonov duš. Mala antanta pa teh 4 milijonov ne bo pogrešala. Čehi in Slovaki so junaški narod, ves svet jih mora občudovati in tak junaški narod tehta več ko milijoni strahopetnežev. Še mnogo bi Ti rad o tem napisal, ljubi stric Matic in vem, da bi Ti bile moje besede všeč. Balkanska zveza pa šteje brez Bolgarije 55 milijonov prebivalcev. Na Tvoje drugo vprašanje pa Ti odgovorim tole: Z živalmi moramo zmerom lepo ravnati, ker so šibkejši od nas in potrebne naše nege. Kmet mora lepo oskrbovati konje in govejo živino, ker mu ta pomaga pri delu in pomaga preživljati družino. V mestih pa morajo ljudje lepo skrbeti za pse, mačke, papagajčke in druge ptičke, ki jih gojijo. Kdor nima srca za živali, naj jih rajši ne goji. Voznika, ki neusmiljeno pretepa konje, bi moral stražnik takoj hudo kaznovati. Jaz bi vpregel takšnega voznika pred voz in bi ga tepel, da bi videl, kako je konju, kadar ga on tepe. Od vseh živali imam najrajši konje. Upam, dragi stric Matic, da zdaj ne boš več nejeverni Tomaž, in da me pri nagradah ne boš pozabil. Lepo Te pozdravljam

Pavel Zupan, dijak III. razr. klas. gim. v Ljubljani.

Dragi stric Matic! Dne 4. oktobra se spominjamo živali. Zelo grdo je, če otroci trpinčijo živali. Nekateri fantje posebno radi trpinčijo muhe, metulje in žabe. Izdirajo jim peruti, noge, žabe pa pribijajo na deske in jih potem opazujejo, kako se mučijo. Takšno ravnanje je zelo grdo. Meti ma-

mica ne dovoli, da bi pohodila mravljo ali pa črva, ki ga vidim po potu. Mamica pravi, da vse živali prav tako rade živijo kakor jaz. In da čutijo vsako bolečino tako kakor jaz. Doma imam kanarčka, ki zelo lepo poje. Vsak dan mu dam sveže vode, sladkorček, trpotec in zrnja. Kadar je kanarček iačen, začivka in nestrpno leta od palčke do palčke. Ko pa je sit, lepo poje. Je rumen, po glavi pa ima dve zelenkasti lis; in tudi na perutnicah je malo zelenkast. Očke ima črne in okrogle kakor dva majcena poprčka. Najbolj ljubeč je, kadar nagne glavico na stran in nas opazuje. Časih ga pustim tudi po sobi letati in nikoli ni še poizkusil pobegniti. Najrajši se pa kopa. Vsak dan mu umijemo kopalno hišico in jo napolnimo s svežo vodo. Kakor hitro pritrdim kopalno hišico na kletko, se gre veselo kopat in oškropi ves zid. A mama zaradi tega ni huda, ker pravi, da nekaj kapljic vode ne bo pokvarilo stanovanja. Če bi živala na deželi, bi rada imela psa. Najbolj všeč so mi dobermanj. Končam in želim, da bi vsi Jutrovčki upoštevali geslo: varujmo živali! Lepo Te pozdravlja

Marija Vrečko, dijakinja v Mariboru.

Dragi stric Matic! Z veseljem sem prebral Tvoj novi natečaj. Mala antanta ima 49 milijonov prebivalcev. Od teh šteje Jugoslavija 15 milijonov duš, Češkoslovaška tudi 15 milijonov duš in Rumunija 19 milijonov duš. Balkanska zveza pa šteje skupaj 62 milijonov duš. Jugoslavija 15 milijonov, Grčija 7 milijonov, Rumunija 19 milijonov, Turčija 14 milijonov in Bolgarija 7 milijonov duš, skupaj 62 milijonov duš. V slogi je moč! Lepo Te pozdravlja Tvoj zvesti bralec

Mirko Jereb, dijak III. drž. reel. gim. Zg. Siška - Ljubljana

**Kdo bi rad imel
ves letnik 1937
„Mladega Jutra“**

v obliki knjižice za majhen denar?
Pišite na upravo »Jutra«, Knafljeva ul. 5.

Berčić Branko, dijak:

Nevihla

Nebo zakrili temni so oblaki,
v divjem viharju drevesa ječijo,
v zavetje se mudi živali vsaki,
pred hudo uro v cerkvi zvonijo.

Med drevjem v gozdu temnem,
siromašna koča tam stoji,
družina vsa v domu revnem
pred sliko Matere kleči.

»Da bi pred točo obvarovala nas!«
družina v strahu prosi,
»v rovu temnem trudi oče se za nas,
da lahko črni kruh nam nosi!«

Tresk! udari strela v drevo,
široko v strahu vsa družina zastrmi,
ko vsuje toča se nato,
»zaman, zaman« objokana ječi.

Manko Golar:

Zori že ajda

Zori že ajda v polju
in cvetje se osiplje rožno —
oj, žalostna je misel takrat
in srce mi je vse otožno.

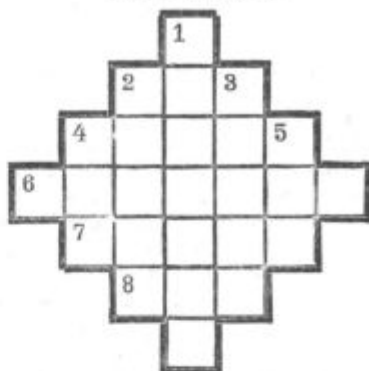
Ob potu grm v jesen umira,
in breza pozlatila halje,
in bori kakor trudni starci
ozirajo se v mrke dalje.

Utihnili so črički v brajdah
in trte žalostno ihtijo —
ves sam sem v pusti tej jeseni,
še misli plahe mi molčijo.

Zlogovnica

Sestavi iz naslednjih 18 zlogov: AS — BA — BRT — CE — E — MA — NIS — NJO — O — SAB — SR — TE — TEZ — TO — VI — ZA — ZAV — ZLA 9 besed pomena: 1. letni čas; 2. junaški plemenitnik; 3. oseba iz sv. pisma; 4. osrednji organ; 5. sport; 6. veja v narodnem gospodarstvu; 7. glasbilo za jazz-orkester; 8. eritrejsko pristanišče v Rdečem morju; 9. draga kovina — da bodo dale začetne in končne črke od zgoraj navzdol geslo jugoslovensko-češkoslovaškega bratstva.

Križanka

Vodoravno: 2. poročna pojedina, 4. južno drevo, 6. gorski travnik, 7. občuten konec bližanja, 8. izkrčen gozd.

Navpično: 1. kos obleke, 2. izraz zavesti vrednosti, 3. slaščica, 4. stanje vode, 5. narodna pametnica.

Bistrim glavicam

Odgovori

1. Najmanjše je v Evropi Marmarsko morje, med vhomom v Dardanele in Carigradom.

2. Črke »S. O. S.« so začetnice angleških besed »Save Our Souls«, kar po naše pomeni: »Rešite naše duše!« — To je brezlični klic na pomoč, če je ladja na odprtem morju v skrajni nevarnosti.

3. Tobak in krompir sta prišla k nam iz Amerike in sicer so tobak prinesli Španci, krompir pa Anglež Walter Raleigh, ki je živel od 1522. do 1618.

4. Najvišja gora v Afriki je Kilimandžaro (6010 m).

5. Verski znak vseh mohamedancev je polmesec (kakor pri kristjanih križ).

Rešitev štirih ugank

1. Mesar je prodal 19 volovskih koz po 5 din, 1 kravjo po 1 din in 80 telečjih po 5 par. Skupno 100 koz za 100 dinarjev.

2. Dvajset litrov vina je izpilo: 14 deklet po pol litra, 5 žen po 2 litra ter 1 mož tri litre.

3. Preko polja je letelo 36 gosi.

4. Jurček je imel 28, Janezek pa 20 ovac.

Rešitev kvadrata IV.

1. šilo; 2. izid; 3. lice; 4. oder.